

Кучерявенко В. С.,
аспірантка кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»
Науковий керівник — к. ю. н., доц. Фасій Б. В.

ПРАВОВІ ПІДСТАВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ВІДПОВІДЬ ЯК СПОСОБУ ЗАХИСТУ ПРАВА НА ЧЕСТЬ, ГІДНІСТЬ ТА ДІЛОВУ РЕПУТАЦІЮ, ПОРУШЕНОГО В ЗАСОБАХ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Право на відповідь — спосіб захисту права на честь, гідність та ділову репутацію, що полягає в можливості особи, особисті немайнові права якої були порушені в ЗМІ, здійснити тлумачення поширеної інформації та (або) висвітлити власну точку зору відносно поширеної інформації.

Захист права на честь, гідність та ділову репутацію порушеного в ЗМІ може бути здійснено як в неюрисдикційній, так і юрисдикційній формі. Правові підстави для реалізації права на відповідь визначені в межах основного акту цивільного законодавства, а також в межах законодавчих актів, які регулюють відносини з реалізації інформаційних прав, визначають правові основи діяльності окремих видів ЗМІ.

Так, відповідно до положень ст. 277 ЦК України, підставою для реалізації права на відповідь є поширення недостовірної інформації. У той же час, аналіз положень ч. 1 ст. 30 Закону України «Про інформацію», ст. 65 Закону України «Про телебачення та радіомовлення», ч. 1 ст. 37 Закону України «Про друковані засоби масової інформації (пресу)», свідчить про те, що відсутність єдиної та взаємоузгодженої системи правових норм, спрямованих на регулювання правовідносин у сфері медіа обумовлює відсутність загальних, взаємоузгоджених положень, якими б чітко визначалися підстави реалізації права на відповідь шляхом звернення безпосередньо до ЗМІ, незалежно від його виду (телебачення, радіо, преса) та форми (традиційні ЗМІ або такі, які функціонують на просторах мережі Інтернет). Фактично підстави для реалізації фізичною особою права на відповідь шляхом звернення безпосередньо до ЗМІ визначені лише в Законі України «Про інформацію» та Законі України «Про телебачення та радіомовлення».

Власне, відповідно до положень ч. 1 ст. 30 Закону України «Про інформацію» підставою для реалізації права на відповідь слугує факт попереднього висловлювання відносно фізичної особи оціночних суджень або думок, що принижують її особисті немайнові права. В той же час, положеннями ст. 65 Закону України «Про телебачення та радіомовлення» визначено, що підставою для реалізації права на відповідь є попереднє поширення у програмі чи передачі телерадіоорганізації відомостей, які порушують права і законні інтереси фізичної особи.

Натомість, Закон України «Про друковані засоби масової інформації (пресу)» не містить положень спрямованих на забезпечення реалізації особою права на відповідь у разі порушення права на честь, гід-

ність та ділову репутацію в друкованому ЗМІ або його електронній версії. Про відсутність належного правового підґрунтя для реалізації права на відповідь, в межах неюрисдикційної форми захисту, можемо вести мову і в контексті діяльності Інтернет-видань. Адже, норми діючого законодавства в сфері ЗМІ поширюють свою дію лише на сферу діяльності традиційних ЗМІ та на їх електронні версії. Діяльність Інтернет-видань знаходиться поза межами правового поля, останні не наділені *de jure* правовим статусом ЗМІ.

І якщо у випадку з друкованими ЗМІ, з метою надання аудиторії видання пояснень щодо попередньо поширеної інформації, видається можливим застосовуючи положення ст. 36 Закону «Про друковані засоби масової інформації (пресу)» здійснити направлення до редакції видання авторського листа, який в подальшому може бути опублікований виданням без зміни його змісту. То у випадку з Інтернет-виданнями, реалізація права на відповідь можлива лише в судовому порядку, з підстав визначених ст. 277 ЦК України.

З огляду на вищенаведене, доцільно також зауважити, що наразі здійснюється законотворча діяльність зі створення єдиної, впорядкованої та взаємоузгодженої системи правових норм спрямованих на регулювання правовідносин у сфері медіа. Аналіз висловлених законодавчих ініціатив, свідчить про їх здатність, за умови прийняття, усунути існуючі прогалини в частині регламентації правових підстав реалізації права на відповідь шляхом звернення до ЗМІ. В силу, безпосередньої уніфікації підстав реалізації права на відповідь, а також віднесення Інтернет-видань до суб'єктів у сфері медіа та відповідно поширення норм спеціального законодавства у сфері медіа на їх діяльність.

В той же час наразі, в умовах відсутності загальних, взаємоузгоджених положень законодавчих актів у сфері медіа, ефективність реалізації права на відповідь, як способу захисту права на честь, гідність та ділову репутацію шляхом звернення до ЗМІ, залежить від врахування виду та форми ЗМІ, а також положень того законодавчого акту, який безпосередньо визначає правові основи його діяльності.

Левандовська І. Ю.,

*студентка 1-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

Науковий керівник — асист. Байталюк Д. Р.

СУБСИДІАРНЕ ЗАСТОСУВАННЯ НОРМ ПРАВА

Одним із напрямків реалізації прагнення українського суспільства до побудови правової держави є подолання прогалин у праві, які є різновидом дефектів правової системи в Україні. На сучасному етапі реформування правової системи неможливо уникнути прогалин. Способи подолання прогалин вимагають нових рішень, які зумовлені по-